

Spis treści

Wstęp	15
Rozdział I. Rozwój historyczny międzynarodowego prawa humanitarnego ..	17
1. Prawo do użycia siły (<i>ius ad helium</i>)	19
2. Kształtowanie się zwyczajowego międzynarodowego prawa humanitarnego	22
3. Pierwsze próby kodyfikacji	24
4. Konferencja pokojowa w Hadze w 1907 roku i okres międzywojenny	27
5. Konwencje genewskie o ochronie ofiar wojny z 1949 roku i Protokoły dodatkowe do nich z 1977 roku	29
Rozdział II. Międzynarodowe prawo humanitarne - pojęcie, cel i podstawowe zasady	33
1. Pojęcie i cel międzynarodowego prawa humanitarnego	35
2. Zakres zastosowania międzynarodowego prawa humanitarnego - pojęcie konfliktu zbrojnego	37
3. Podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego ..	39
3.1. Zasada rozróżniania	43
3.2. Zasada humanitarnego traktowania	46
3.3. Zasada konieczności wojskowej	48
3.4. Zasada proporcjonalności	52

Rozdział III. Ochrona rannych, chorych i rozbitków w międzynarodowym konflikcie zbrojnym	61
1. Poszanowanie i ochrona	63
2. Wyszukiwanie i zbieranie rannych oraz postępowanie ze zwłokami	66
3. Szpitale, inne formacje sanitarne i statki szpitalne	70
4. Personel medyczny i duchowny	74
5. Obowiązki mocarstw okupacyjnych	80
6. Budynki i wyposażenie szpitali i innych formacji	81
7. Transporty sanitarne	82
8. Strefy i miejscowości sanitarne oraz miejscowości niebronione i strefy zdemilitaryzowane	84
9. Znak rozpoznawczy i zasady jego użycia	88
Rozdział IV. Status jeńca wojennego. Przykład zatrzymanych w Guantanamo Bay	95
1. III Konwencja genewska z 1949 roku i I Protokół dodatkowy z 1977 roku	97
1.1. III Konwencja genewska	97
1.2. I Protokół dodatkowy	103
2. Status jeńca wojennego w orzecznictwie Międzynarodowego Trybunału Karnego ds. Zbrodni w b. Jugosławii	109
3. Przykład zatrzymanych w Guantanamo Bay	111
3.1. Stan faktyczny	111
3.2. Zatrzymani w Guantanamo - jeńcy wojenni?	114
Rozdział V. Traktowanie jeńców wojennych	127
1. Ogólna ochrona jeńców wojennych	129
2. Ewakuacja ze strefy walk i przeniesienia jeńców wojennych po ich przybyciu do obozu	133
3. Przesłuchanie	136
4. Pomieszczenia, wyżywienie i odzież jeńców wojennych	138

5. Higiena i opieka lekarska	140
6. Religia, zajęcia intelektualne i fizyczne.....	143
7. Dyscyplina	144
8. Praca jeńców wojennych	146
9. Zasoby pieniężne jeńców wojennych	150
10. Stosunki jeńców wojennych ze światem zewnętrznym	152
11. Stosunki jeńców wojennych z władzami	156
11.1. Skargi jeńców wojennych na warunki ich życia w niewoli	156
11.2. Przedstawiciele jeńców wojennych	157
12. Sankcje karne i dyscyplinarne (postanowienia wspólne)	160
13. Sankcje dyscyplinarne	164
14. Postępowanie sądowe	169
15. Zakończenie niewoli	173
15.1. Bezpośrednia repatriacja i leczenie szpitalne w kraju neutralnym (w trakcie działań wojennych)	174
15.2. Zwolnienie i repatriacja jeńców wojennych po zakończeniu działań wojennych	178
16. Centralne i krajowe Biuro Informacji o jeńcach wojennych	180
17. Zgony jeńców wojennych.....	181
Rozdział VI. Status i traktowanie osób cywilnych	187
1. Status osób cywilnych zgodnie z IV Konwencją genewską i I Protokołem dodatkowym	189
2. Status osoby cywilnej w orzecznictwie Międzynarodowego Trybunału Karnego ds. Zbrodni w b. Jugosławii	193
3. Traktowanie osób cywilnych	196
3.1. Zasada ochrony osób cywilnych	196
3.2. Czasowy zakres zastosowania IV Konwencji genewskiej ..	198
3.3. Ogólna ochrona ludności przed niektórymi skutkami wojny	199
3.4. Postanowienia IV Konwencji genewskiej wspólne dla terytoriów stron w konflikcie i terytoriów okupowanych ..	203
3.5. Cudzoziemcy na terytorium jednej ze stron w konflikcie ..	205

Spis treści

3.6. Terytoria okupowane - uregulowania IV Konwencji genewskiej oraz IV Konwencji haskiej	209
3.6.1. Regulamin haski	209
3.6.2. IV Konwencja genewska	211
3.7. Zasady traktowania internowanych osób cywilnych	221
Rozdział VII. Metody i środki prowadzenia działań zbrojnych	229
1. Podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego dotyczące ograniczenia metod i środków walki	231
1.1. Zakaz powodowania niepotrzebnego cierpienia i nadmiernego okrucieństwa	231
1.2. Zasada rozróżniania	232
2. Umowy i inne akty międzynarodowe odnoszące się do metod i środków walki	233
3. Ograniczenia dotyczące środków walki	236
3.1. Rodzaje broni i amunicji zakazane w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego.	236
3.2. Ograniczenia w używaniu broni dozwolonej	242
3.3. Zakazy i ograniczenia dotyczące metod prowadzenia działań zbrojnych.	250
4. Prawne aspekty wojny morskiej - metody i środki walki	259
5. Zbrodnie wojenne dotyczące zakazanych metod i środków walki - Statut MTK	265
Rozdział VIII. Cele wojskowe i dobra cywilne	269
1. Definicja celu wojskowego i obiektu cywilnego.	271
2. Cele wojskowe z natury.	272
3. Cele wojskowe ze względu na cel	273
4. Cele wojskowe ze względu na użycie.	274
5. Cele wojskowe ze względu na rozmieszczenie.	274
6. Kontrowersyjne i szczególne przypadki	274
6.1. Mosty.	274
6.2. Wycofujące się siły zbrojne.	275
6.3. Policja	275

6.4. Systemy podwójnego użycia, np. zapewniający elektryczność dla wojska i ludności cywilnej	275
6.5. Cywilne stacje telewizyjne i radiowe.	276
6.6. Siedziby rządowe.	276
6.7. Głowa państwa	276
6.8. Fabryki produkujące broń, w których pracują osoby cywilne	277
6.9. Ludzkie tarcze.	277
Rozdział IX. Konflikty zbrojne o charakterze międzynarodowym.	281
1. Wspólny art. 3.	283
2. II Protokół dodatkowy z 1977 roku.	285
2.1. Materialny zakres zastosowania	285
2.2. Osobowy zakres zastosowania i humanitarne traktowanie	286
2.3. Traktowanie osób pozbawionych wolności	287
2.4. Gwarancje sprawiedliwego procesu.	289
2.5. Ranni, chorzy i rozbitkowie oraz ochrona personelu medycznego i duchownego.	291
2.6. Ochrona medycznych formacji i środków transportu oraz znak rozpoznawczy.	292
2.7. Poszukiwania.	292
2.8. Ochrona ludności cywilnej i dóbr cywilnych.	292
3. Inne akty prawne mające zastosowanie do międzynarodowych konfliktów zbrojnych	294
4. Erozja podziału na międzynarodowe i międzynarodowe konflikty zbrojne.	295
5. Studium MKCK na temat zwyczajowego międzynarodowego prawa humanitarnego.	297
Rozdział X. Udział dzieci w konfliktach zbrojnych.	301
1. Zakaz bezpośredniego udziału dzieci w konfliktach zbrojnych	303
2. Status prawny tzw. dzieci-żołnierzy.	307
3. Ewakuacja dzieci.	310
4. Orzeczenie MTK w sprawie <i>Lubangi</i>	312

Rozdział XI. Ochrona dóbr kultury w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego	317
1. Zasada ogólna	319
2. Podstawowe akty prawnomiędzynarodowe dotyczące ochrony dóbr kultury.	319
3. Regulamin haski i IX Konwencja haska z 1907 roku.	320
4. Konwencja haska z 1954 roku.	321
4.1. Pojęcie dóbr kulturalnych.	321
4.2. Ochrona dóbr kulturalnych w rozumieniu Konwencji haskiej.	322
5. Międzynarodowy znak ochrony dóbr kulturalnych.	324
6. Ochrona specjalna dóbr kulturalnych.	324
7. Ochrona wzmocniona - II Protokół do Konwencji haskiej	327
8. I Protokół do konwencji haskiej z 1954 roku.	330
9. I Protokół dodatkowy z 1977 roku	330
10. II Protokół dodatkowy z 1977 roku	331
11. Odpowiedzialność karna za naruszenia ochrony dóbr kultury ..	332
Rozdział XII. Ochrona środowiska naturalnego w czasie konfliktu zbrojnego .	335
1. Zasada ogólna	337
2. ENMOD.	337
3. I Protokół dodatkowy z 1977 roku.	340
4. Różnice między ENMOD a I Protokołem dodatkowym.	341
5. Inne ważne instrumenty prawnomiędzynarodowe.	342
6. Wewnętrzne konflikty zbrojne.	343
7. Kazus Iraku - niszczenie szybów naftowych w Kuwejcie (1990-1991).	344
Rozdział XIII. Mechanizmy wdrażania i kontroli przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego	347
1. Wprowadzenie.	349
2. Poszczególne środki kontroli przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego.	350

2.1. Mocarstwa opiekuńcze	350
2.2. Działalność substytutów (MKCK i innych bezstronnych organizacji humanitarnych).	356
2.3. Międzynarodowa Komisja dla Ustalania Faktów (MKUF) ..	358
2.4. Śledztwo.	360
2.5. Doradcy prawni w siłach zbrojnych.	361
2.6. Współpraca z ONZ.	362
2.7. Upowszechnianie międzynarodowego prawa humanitarnego .	365
Rozdział XIV. Karanie zbrodni międzynarodowych	371
1. Konwencje genewskie i Protokoły dodatkowe do nich.	373
2. Konwencje haskie.	376
3. Traktat wersalski i „farsa lipska”.	376
4. II wojna światowa oraz procesy norymberski i tokijski	378
5. Międzynarodowe trybunały karne <i>ad hoc</i> - MTKJ i MTKR ...	381
6. Międzynarodowy Trybunał Karny.	385
7. Trybunały mieszane.	394
8. Karanie sprawców zbrodni wojennych popełnianych podczas niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych.	397
Rozdział XV. Powiązanie pomiędzy prawem międzynarodowym praw człowieka a międzynarodowym prawem humanitarnym.	407
1. Różnice między prawami człowieka a międzynarodowym prawem humanitarnym	409
2. Podobieństwa między prawami człowieka a międzynarodowym prawem humanitarnym.	409
3. Rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ - lata 60. i 70. XX wieku.	410
4. Orzecznictwo Międzynarodowego Trybunał Sprawiedliwości ..	411
5. Mechanizm derogacji z konwencji praw człowieka	412